

Hvem skal stemmes ut?

I Norge før 1978, var det ingen steder drapstruede kvinner og deres barn kunne søke beskyttelse. Mange kvinner, og nå voksne barn, kan fortelle om den gangen det ikke fantes noe krisesenter. Den gangen beskyttelsestilbudet var en ledig celle på politihuset, fordi far var livsfarlig. Omsorgen, var den hyggelige politimannen på vakt som delte matpakken sin med mor og barn. Sengen var en madrass på cellegulvet og et godt brukt ullteppe.

Det var ikke noe som het besøksforbud i eget hjem. Det var ikke noe krisesenter. Det var ingen allmenn formening om at denne volden var et samfunnsproblem. Politiet hadde ikke noen spesialkompetanse på denne volden som en egen kriminalitetsform. Det var ingen sak for barnevernet om ikke barna hadde blitt slått av far. Det var ingen som talte de voldsutsatte kvinnene og deres barns sak. Skammen gjorde at ingen fortalte hva som foregikk bak husets fire vegger. Overgrep foregikk i mørket, - preget av en kvelende stillhet i det offentlige rom.

Men så skjedde det noe på midten av 1970 tallet. Det var noen som visste hva som rammet noen kvinner og barn, og de ville synliggjøre dette problemet. Slik startet en liten gruppe av kvinner i frivillighet opp de første krisesentrene. Kvinner som ville hjelpe andre kvinner på deres premisser. Over tid begynte krisesentrene systematisk å nedtegne erfaringene av sitt arbeid, og det ble tydelig at dette var et alvorlig problem som ikke kunne ties i hjel. Kontakten med kvinneorganisasjoner i andre land viste oss at dette ikke var et norsk problem, men et problem som rammer millioner av kvinner og barn over hele verden. Dette "private" problemet var ikke så privat, det var noe som i høy grad berører alt offentlig og grunnleggende. Denne volden er grove brudd på kvinner og barns menneskerettigheter.

Ved å mobilisere og organisere startet krisesentrene en kamp mot volden kvinnene og barna ble utsatt for. Store endringer har vært kjempet frem de siste 30 årene i Norge. Vi har fått besøksforbud i eget hjem for overgriper. Vi har døgnåpne trygge og varme krisesentre, med kompetente og omsorgsfulle ansatte. Politiet håndhever lovverket som omfatter denne volden, og overgriper pågripes. Forskning og regjering har påpekt at barn som er vitne til vold mot mor, blir skadet og derfor har rett på erstatning. De fleste i Norge er i dag godt kjent med og tar avstand fra vold mot kvinner. Overgrepene er blitt synliggjort og de utsatte har begynt å fortelle. Stillheten er ikke lengre rungende, selv om mye fortsatt foregår i mørket. Vi er på den riktige veien når det

gjelder å ivareta menneskerettighetene til kvinner utsatt for vold i nære relasjoner, men fortsatt gjenstår mange utfordringer i 2011 – og er det noe vi i Krisesenterbevegelsen vet så er det at:; “Det E Itjnå Som Kjem Tå Sæ Sjø!”

Krisesentersekretariatet er en paraplyorganisasjon for de fleste krisesentrene i Norge og har vært talerør for voldsutsatte kvinner og deres barn siden 1994. I 17 år har vi lyttet og lært av de som har vært rammet av volden og de ansatte på krisesentrene som har bistått kvinnene. Vi har videreformidlet deres historier, opplevelser, tanker og ønsker til samfunnet. Deres erfaringer og kunnskap om vold er blitt omdannet til politikk og slik bidratt til endringer gjennom våre krav, høringssvar, dialogmøter med myndigheter og kommentarer i media. Synliggjøringen og de bedre rettighetene har åpnet for at stadig flere voldsutsatte kvinner har turt å bryte ut av voldelige forhold og be om hjelp. Sårbare grupper trenger et talerør, Det krever mye tid og hardt arbeid for å få myndighetenes oppmerksomhet på et område hvor manglende handling kan bety en forskjell på liv eller død!

Endringer som styrker svake grupper er positivt. Da regjeringen 1. januar 2010 innførte en ny lov som skulle regulere og garantere et tilbud til utsatte for vold i nære relasjoner, krisesenter-loven, var våre forhåpninger høye. Det er derfor vi i mismot og med skuffelse nå innser at denne loven ikke synes å ha positiv innvirkning for voldsutsatte kvinner, slik vi hadde håpet. En av de viktigste årsakene er endringen i finansierungsordningen. I lovendringen har regjeringen fritatt seg selv fra det viktige direkte økonomiske hovedansvaret de hadde tidligere. Nå har hver enkelt kommune fått alt økonomiske ansvar for å gi voldsutsatte et tilbud om hjelp. En konsekvens av dette er at en liten gruppe voldsutsatte nå må konkurrere om midler på linje med andre større sårbare grupper, som eldre, syke, barn og ungdom, rusmisbrukere med fler.

Allerede nå, kort tid etter loven har trådt i kraft, ser vi hvordan de voldsutsatte taper kampen om budsjett penger i flere kommuner. Krisesentertilbud skjæres inn til beinet, ansatte må slutte og flere voldsutsatte kvinner må reise lengre avstander for å få hjelp de har krav på. Ille er det også at deres barn må reise langt fra skole og venner i lokalmiljøet.

Kommunene har stramme budsjetter, og flere sentre er varslet om at medlemskap i en interesseorganisasjon, som fremmer de voldsutsattes sak ikke lar seg bake inn i budsjettet. Resultatet er at krisesentrene må melde seg ut av sin paraplyorganisasjon. Uten medlemmer vil

det ikke være liv for paraplyorganisasjonen, og uten den vil også et talerør for brukerne av krisesenteret forsvinne. Vi mangler ikke tiltro til landets kommuner, men vi har vansker med å se hvordan talerørsfunksjonen kan ivaretas innenfor en kommunal ramme. Vår frykt er at denne gruppen vil tape kampen om penger og oppmerksomhet fra myndighetene, og at nedprioriteringen vil føre til at 30 års innsats legges i grus. Vold i familien er fortsatt et komplisert og tabubelagt tema, og de som er utsatt roper sjeldent høyest. De må ikke bli glemt eller fortiet.

Den langsiktige målsettingen med vårt arbeid har alltid vært å gjøre oss selv arbeidsledige; Men, 12 dager inn i det nye året ser vi dessverre at landets krisesentre er fylt opp med kvinner og deres redde barn. 2011 har allerede krevd to kvinners liv og nesten en annens. I følge media er begge skadet av en mann de hadde en nær relasjon til. Vi har ikke råd til å miste flere kvinner. Alt for mange morløse barn med fengslede sinte fedre må kjempe seg videre i livet. Vold mot kvinner handler om liv og død, og kan ikke overlates til årlige svingninger i kommunale budsjetter. Vold i nære relasjoner bør være statens ansvar alene, for å sikre forutsigbarhet og likhet for alle barn og kvinner i alle kommuner. Derfor må ikke kvinner og barns rettssikkerhet og krav på kyndig hjelp være noe som stemmes inn eller ut på et kommunestyremøte!

Tove Smaadahl, Leder for Krisesentersekretariatet

Maya Brenna Nielsen, Informasjonsansvarlig ROSA prosjektet